

Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași
Institutul de Cercetări Interdisciplinare – Departamentul de Științe Socio-Umane
Centrul de Studii Biblico-Filologice „Monumenta linguae Dacoromanorum”
Asociația de Filologie și Hermeneutică Biblică din România
Mitropolia Moldovei și Bucovinei
Institutul de Filologie Română „Alexandru Philippi” al Academiei Române – Filiala Iași

SIMPOZIONUL INTERNAȚIONAL
**„EXPLORĂRI ÎN TRADIȚIA BIBLICĂ
ROMÂNEASCĂ ȘI EUROPEANĂ”**
Ediția a XIV-a

Iași, 5 – 6 iunie 2025

Parteneri:

Joi, 5 iunie 2025
Orele 9.00-13.10

Deschiderea lucrărilor simpozionului
Aula Bibliotecii Centrale Universitare „Mihai Eminescu”

9.00-10.00

Alocuțiuni

Î.P.S. dr. Teofan SAVU, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

Prof. dr. habil. Liviu George MAHA, Rectorul Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași

CS I dr. habil. Sorin TAȘCU, Directorul Institutului de Cercetări Interdisciplinare, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași

Pr. conf. dr. Cezar Paul HÂRLĂOANU, Decanul Facultății de Teologie Ortodoxă, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași

CS II dr. Mădălina UNGUREANU, Coordonatorul Centrului de Studii Biblico-Filologice „Monumenta linguae Dacoromanorum”, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași

Prof. dr. Eugen MUNTEANU, m. c. al Academiei Române, Președintele Asociației de Filologie și Hermeneutică Biblică din România (moderator)

Lansare de carte: *Biblica et Philologica: Studies in Honor of Eugen Munteanu*, volum editat de Iosif Camară, Ana Catana-Spenchiu, Maria Moruz, Mădălina Ungureanu; Konstanz, Hartung-Gorre Verlag, 2024. Vor vorbi: Prof. dr. dr. h.c. Wolfgang DAHMEN, CS II dr. Mădălina UNGUREANU.

10.00-11.00
Conferința inaugurală

Prof. em. dr. Takamitsu MURAOKA
(Universitatea din Leiden),
Between the Septuagint and New Testament

11.00-11.20 Pauză de cafea

11.20-12.30
Masă rotundă

De ce să învățăm limbile biblice?

O discuție inspirată de cartea profesorului Takamitsu Muraoka, *Why Read the Bible in the Original Languages?*, Leiden, 2020

Moderator:
Conf. dr. Alexandru MIHĂILĂ

Invitați:
Prof. em. dr. Takamitsu MURAOKA,
pr. prof. dr. Ioan CHIRILĂ, prof. dr. Francisca BĂLTĂCEANU,
prof. dr. Monica BROȘTEANU, prof. em. dr. Mihaela PARASCHIV,
prof. em. dr. Eugen MUNTEANU, pr. conf. dr. Cătălin VATAMANU

12.30-13.10
Lansări de carte

Sinodul I Ecumenic de la Niceea, vol. I. Documente și izvoare contemporane, ediție, studiu introductiv și bibliografie de Adrian Marinescu, traducere de Alexandru Mihăilă, București, Editura Addendum, 2025 (Colecția *Patristica*). **Prezintă: conf. dr. Alexandru MIHĂILĂ.**

Biblia după textul ebraic. 1 și 2 Samuel, ediție îngrijită de Maria Francisca Bălăceanu și Monica Broșteanu, traducere, studii introductive și note de Maria Francisca Bălăceanu, Monica Broșteanu, Melania Bădic, Emanuel Conțac, Octavian Florescu, Cristinel Iatan, Sorin-Ioan Loghin, Ovidiu Pietrăreanu, Tarciziu-Hristofor Șerban, Silviu Tatu, Humanitas, 2024. **Prezintă: pr. conf. dr. Cătălin VATAMANU.**

Mitropolitul Dosoftei, *Molităvnic de-nțăles, Iași, 1681*, ediție, studii și glosar de Mădălina Ungureanu (coordonator), Iosif Camară, Ana Catană-Spenchiu, Maria Moruz, Mihail Khalid Qaramah, Cornel Tatai-Baltă și Anca-Elisabeta Tatay, cuvânt înainte de Eugen Munteanu, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași / Editura „Mitropolit Iacov Putneanul”, Mănăstirea Putna, 2024. **Prezintă: CS III dr. Mariana NASTASIA.**

Sfântul Ioan Gură de Aur, *Comentariu la Faptele Apostolilor*, volumul II, traducere din limba greacă veche și note de Monahia Parascheva Enache, ediție îngrijită și introducere de Dragoș Mîrșanu, Editura Doxologia, 2024. **Sfântul Ioan Gură de Aur, *Comentarii la Ieremia și Daniel***, traducere din limba greacă veche și note de Monahia Parascheva Enache, argument și studiu introductiv de Pr. Claudiu-Ioan Coman, ediție îngrijită de Dragoș Mîrșanu, Doxologia, 2025. **Prezintă: Dragoș MÎRȘANU, pr. Claudiu-Ioan COMAN.**

* * *

13.30 – Masa de prânz
(Colegiul „Sfântul Nicolae”)

Joi, 5 iunie 2025
Orele 15.00-19.00

Problematica filologică. Istoria receptării textelor sacre
Palatul Braunstein (Cupola, etajul 4)

Moderator:
CS I dr. Elena Isabelle TAMBA

- 15.00-15.30** CS I dr. Mioara DRAGOMIR, *Episodul „Solomon și Savila” din Hronograf den începutul lumii – ms. 3517 (cca. 1658-1661) în comparație cu originalul grecesc, Biblia de la 1688 și textele biblice din ms. 45 și ms. 4389*
- 15.30-16.00** CS I dr. Elena Isabelle TAMBA, *Observații legate de utilizarea textelor biblice în Dicționarul-tezaur al limbii române al Academiei*
- 16.00-16.30** Prof. dr. habil. Felicia DUMAS, *Cuvinte și sintagme biblice în Dicționarul bilingv de termeni creștin-ortodocși, român-francez și francez-român*
- 16.30-17.00** CS dr. Veronica OLARIU, *Textul biblic românesc între inovație și conservatorism – câteva considerente de tip comparativ*

17.00-17.30 Pauză de cafea

- 17.30-18.00** Prof. dr. habil. Jerzy OSTAPCZUK, *The Quest for Church Slavonic Originals of some Romanian Liturgical handwritten Tetraevangelia. The case study of texts closing Gospel books*
- 18.00-18.30** Natalia KOTOVA, *Greek and Slavic Translations of the Bible: Typological Similarities and Differences*
- 18.30-19.00** Prof. dr. Alin-Mihai GHERMAN, *Samuil Micu și istoria biblică*

* * *

19.10 – Cina festivă
(Colegiul „Sfântul Nicolae”)

Vineri, 6 iunie 2025
Orele 9.00-13.00

Problematica traductologică. Hermeneutică biblică
Palatul Braunstein (Cupola, etajul 4 – sala 2)

Moderator:
Conf. dr. habil. Emanuel CONȚAC

9.00-9.30 Pr. Claudiu COMAN, *2 Corinteni 6, 14-18 și problema paternității pauline conform celor mai vechi manuscrise neotestamentare*

9.30-10.00 Dr. Călin POPESCU, *Probleme de traducere ale Psalmului 103 (104)*

10.00-10.30 Drd. Sorin-Ioan LOGHIN, *Valențele particulei ebraice כִּי în traducerile românești ale Bibliei*

10.30-11.00 Conf. dr. habil. Emanuel CONȚAC, *Sfinții Atanasie, Ioan Hrisostomul și Vasile cel Mare, susținători ai justificării prin credință, conform Omiliei 63 (Schimbarea la Față a Domnului) din Tâlcul evangheliilor (1567)*

11.00-11.30 Pauză de cafea

11.30-12.00 Pr. conf. dr. Ilie MELNICIUC-PUICĂ, *Relaționarea prin text biblic și icoană în mediul eclesial*

12.00-12.30 Lect. dr. Eusebiu BORCA, *Războaiele purtate de Iosua pot fi înțelese în sens dubovnicesc – studiu de caz: cucerirea cetății Ai (Ios. VII-VIII)*

12.30-13.00 CS III dr. Iosif CAMARĂ, *Episcopul Damaschin Dascălul și traducerea biblice – la 300 de ani de la moartea sa*

Vineri, 6 iunie 2025
Orele 8.30-13.00

Problematica filologică. Istoria receptării textelor sacre
Palatul Braunstein (Cupola, etajul 4)

Moderator:
CS III dr. Astrid CAMBOSE

8.30-9.00 Dr. Adriana BARBU PANFIL, *Gestionarea impresiei și empatia în discursul religios ortodox actual*

9.00-9.30 Conf. dr. habil. Adela Novac, lect. dr. Irina Bakhaya, *Mijloace lingvistice de redare a conceptului Dumnezeu în Biserica Albă de Ion Druță*

9.30-10.00 Dr. Ana BOBU, *Sfera conceptuală a termenului biblic înțelepciune*

10.00-10.30 Conf. dr. Elena-Ligia JEBELEAN, *Experiențe spirituale în Prevestirea de Ioana Pârvulescu*

10.30-11.00 Lect. dr. Ana-Magdalena PETRARU, *Biblical Motifs and Symbols in G. Tabori's Goldberg Variations and Its Romanian Stagings*

11.00-11.30 Pauză de cafea

11.30-12.00 CS III dr. Astrid CAMBOSE, *Povestea lui Dumnezeu – o variantă inedită. Aspecte lexicale și etnoantropologice*

12.00-12.30 CS III dr. Mariana NASTASIA, *Prezența elementelor de sorginte biblică în vechile descânțec românești*

12.30-13.00 Dr. Elena CHIABURU, *Cartea de cult tipărită în Basarabia în secolul al XIX-lea – între tradiție și politica imperială rusă*

* * *

13.00-13.15

Închiderea lucrărilor simpozionului

Palatul Braunstein (Cupola, etaj 4)

Adunarea Generală a

Asociației de Filologie și Hermeneutică Biblică din România

* * *

13.30

Masa de prânz

(Colegiul „Sfântul Nicolae”)

* * *

14.40-17.00

Vizită la Palatul Culturii

(Turnul cu Ceas, Muzeul de Istorie a Moldovei, Muzeul de Artă,
Muzeul Etnografic al Moldovei, Muzeul Științei și Tehnicii „Ștefan Procopiu”)

Participanți

- Irina BAKHAYA:** lect. dr., Academia de Poliție „Alexandru Ioan Cuza”, București.
- Adriana BARBU PANFIL:** dr., drd., Facultatea de Litere, Universitatea din București.
- Maria Francisca BĂLTĂCEANU:** prof. dr., colaborator extern, Universitatea din București.
- Ana BOBU:** dr., cercetător independent, Iași / Asociația de Filologie și Hermeneutică Biblică din România.
- Eusebiu BORCA:** lect. dr., Departamentul de Teologie Ortodoxă „Justinian Arhiepiscopul”, Facultatea de Litere, Centrul Universitar Nord Baia Mare, Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca.
- Monica BROȘTEANU:** conf. dr., colaborator extern, Universitatea din București.
- Iosif CAMARĂ:** cercet. șt. III dr., Centrul de Studii Biblico-Filologice „Monumenta linguae Dacoromanorum”, ICI-DSU, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași.
- Astrid CAMBOSE:** cercet. șt. III dr., Departamentul de Istorie literară, Institutul de Filologie Română „Alexandru Philippide” al Academiei Române – Filiala Iași.
- Elena CHIABURU:** dr., Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași.
- Ioan CHIRILĂ:** pr. prof. dr., Facultatea de Teologie Ortodoxă, Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca.
- Claudiu COMAN:** pr., cercetător independent, Iași / Asociația de Filologie și Hermeneutică Biblică din România.
- Emanuel CONȚAC:** conf. dr. habil., Institutul Teologic Penticostal, București.
- Wolfgang DAHMEN:** prof. dr. dr. h.c., Institut für Romanistik, Friedrich-Schiller-Universität Jena.
- Mioara DRAGOMIR:** cercet. șt. I dr., Departamentul de lexicologie și lexicografie, Institutul de Filologie Română „Alexandru Philippide” al Academiei Române – Filiala Iași.
- Felicia DUMAS:** prof. dr. habil., Catedra de limba și literatura franceză, Departamentul de Limbi și Literaturi Străine, Facultatea de Litere, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași.
- Alin-Mihai GHERMAN:** prof. dr., Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia.
- Elena-Ligia JEBELEAN:** conf. dr., Centrul de cercetare lingvistică aplicată și studii culturale comparate – CCLASC, Universitatea de Medicină și Farmacie „Victor Babeș” din Timișoara.
- Natalia KOTOVA:** School of Philological Studies, HSE University, Moscow.

- Sorin-Ioan LOGHIN:** drd., Facultatea de Teologie Baptistă, Universitatea din București.
- Ilie MELNICIUC-PUICĂ:** pr. conf. dr., Facultatea de Teologie Ortodoxă, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași.
- Alexandru MIHĂILĂ:** conf. dr., Facultatea de Teologie Ortodoxă, Universitatea din București.
- Dragoș MÎRȘANU:** cercetător științific, Centrul de Studii Patristice „Sfântul Maxim Mărturisitorul” al Arhiepiscopiei Iașilor.
- Eugen MUNTEANU:** prof. em. dr., Facultatea de Litere, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, m. c. al Academiei Române.
- Takamitsu MURAOKA:** prof. em. dr., Chair of Hebrew Language and Literature, Israelite Antiquities and Ugaritic, University of Leiden.
- Mariana NASTASIA:** cercet. șt. III dr., Departamentul de lexicologie și lexicografie, Institutul de Filologie Română „Alexandru Philippide” al Academiei Române – Filiala Iași.
- Adela NOVAC:** conf. dr. habil., Catedra de limba română și filologie romanică, Facultatea de Filologie, Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți.
- Veronica OLARIU:** cercet. șt. dr., Institutul de Filologie Română „Bogdan Petriceicu-Hasdeu” al Universității de Stat din Moldova, Chișinău.
- Jerzy OSTAPCZUK:** prof. dr. habil., Orthodox Theology Department, Christian Academy of Theology in Warsaw.
- Mihaela PARASCHIV:** prof. em. dr., Secția de Filologie Clasică, Departamentul de Limbi și Literaturi Străine, Facultatea de Litere, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași.
- Ana-Magdalena PETRARU:** lect. dr., Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași (Extensiunea Focșani).
- Călin POPESCU:** dr., Seminarul Teologic Ortodox „Iustin Patriarhul”, Câmpulung Muscel / Seminarul Teologic Ortodox „Neagoe Vodă Basarab”, Curtea de Argeș.
- Elena Isabelle TAMBA:** cercet. șt. I dr., Departamentul de lexicologie și lexicografie, Institutul de Filologie Română „Alexandru Philippide” al Academiei Române – Filiala Iași.
- Mădălina UNGUREANU:** cercet. șt. II dr., Centrul de Studii Biblico-Filologice „Monumenta linguae Dacoromanorum”, ICI-DSU, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași.
- Cătălin VATAMANU:** pr. conf. dr., Facultatea de Teologie Ortodoxă, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași.

Comitetul științific

Prof. em. dr. Eugen MUNTEANU, m. c. al Academiei Române (Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, președinte)
Acad. Gheorghe CHIVU (Universitatea din București)
Prof. dr. Andrei PLEȘU (Colegiul „Noua Europă”, București)
Prof. dr. habil. Ioana COSTA (Universitatea din București)
Prof. dr. Rodica ZAFIU, m. c. a Academiei Române (Universitatea din București)
Prof. dr. Mihai MORARU (Universitatea din București)
Pr. prof. dr. habil. Gheorghe POPA (Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași)
Prof. em. dr. Mihaela PARASCHIV (Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași)
Conf. dr. habil. Wilhelm TAUWINKL (Universitatea din București)
Pr. dr. Dragoș BAHRIM (Centrul de Studii Patristice „Sfântul Maxim Mărturisitorul” al Arhiepiscopiei Iașilor)
CS I onor. dr. Zamfira-Eugenia MIHAIL (Institutul de Studii Sud-Est Europene al Academiei Române)
CS II dr. Mădălina UNGUREANU (Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași)
CS III dr. Maria MORUZ (Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași)
CS dr. Ana CATANĂ-SPENCHIU (Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași)
CS III dr. Iosif CAMARĂ (Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași)

Comitetul de organizare

Dr. Iosif CAMARĂ (coordonator)
Dr. Anca BIBIRI
Dr. Ana CATANĂ-SPENCHIU
Dr. Mioara DRAGOMIR
Drd. Claudiu-George DULGHERU
Dr. Maria MORUZ
Dr. Mariana NASTASIA
Dr. Constantin RĂCHITĂ
Dr. Mădălina UNGUREANU

Secretariatul simpozionului: simpozionmld@gmail.com
Persoană de contact: dr. Iosif Camară (tel.: 0757 142 997)